

ՊԱՅՄԱՆՔ

Յարեկան դին Ե. Պոլոյ ճանապարհ 180 դժ.
Վատառայ » 40 Մէճ
Վեցամեայ Կ. Պոլոյ » 90 դժ.
Վատառայ » 50 Մէճ
Եւրոպայի բերքի դին 50 ժր.
Կանաչական տղը մէկ տնդամի հաս
ճար 3 զուրուշ, երկու անդամի հաս
ճար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու
համար դատ սակարկութիւն կըլայ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 14 ՀՈՒՆՅԱՆԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Քաղաքական վիճակը Կոստանդնուպոլիս մէջ
որոշ կերպարանք մ'աւաւ գաւառաւոր
կան ժողովոյ ընտրութեամբ:

Պ. թիւեր՝ կամ մանաւանդ Պ. թիւ
էրի զազախորներն յաղթող կանայս
ընտրութեանց մէջ ժողովուրդն իր
քուէով յայտնեց թէ ինքն ալ Պ. թիւ
էրի հետ կու գն հանրապետութիւնը
խղճի մտք փորձեր եւ եթէ իր բաղ
ձանայ եւ պիտոյից ճշգիւ պատաս
խանող կառավարութիւն մը լինելուն
փորձով համազօր, վերջնական կեր
պէս ընդունիլ Հեռուարտի իր ըրած
ընտրութեանց մէջ չիլ բացառու
թեան մերեկ հանրապետութեան
հակառակ եղող անձինքը, եւ այս
պէս ազգային ժողովոյ աջակողմ
եան հաշուած միապետական անգամ
ներք զաւառական ժողովոյ ընտրու
թեանց մէջ բուէ չկրնան ստանալ,
գիտաբար պէտ օրինաւորականք, որ
մեծադարձ մաս կը կողմնէ ազգային
ժողովոյ մէջ, իսկ Պրնտարութեանք զը
րեթէ ամեն տեղ վերջնական, եւ համե
մատաբար աննշան թիւ մ'անին ընտ
րութեանց մէջ:

Ամենեւ աւելի սպիկ զարնող բա
նըն այս է, որ ազգային ժողովոյ մէջ
Պ. թիւերի կարծեաց դէմ խօսող
ներէն ոչ մէկը կրցաւ ընտրուիլ:
Ասանց մէջ նշանակութեան արժանի
են նախ Պ. թիւերի կրտսերները՝ որ
չարձանակ Պ. թիւերի դէմ կը խօսէր
ժողովին մէջ, եւ վերջին անգամ ալ
վերջնական մարտաբար մարտական
դաշնակցութեան դէմ, որ վեց գա
ւառաց ուղտութեան պատճառ, ոչի
տի լինէր: Երկրորդն է Պ. թիւերի, որ
կառավարութեան կեղծանք չէրապ
հաստատելու առաջարկութիւնն ըրաւ:
Երրորդն է Շանդի զորակետը՝ որ ազ
գային պահպանող պիտոտութիւնը լու
ծելու, օրինաց տեղեկութիւնն էր զամ
է: Ժողովուրդն այս երեք անձինքն ալ ետ
ձգեց, եւ ամեն հակաբարձիք կողմ
ժողովականաց տուաւ իր քուէն:

Վերջնական այս ընտրութեանը հան
րապետականաց յայտը կը բաշխե
րին, Պ. թիւեր նոր փոփոխութիւն նոր
ընտրութիւն կ'ըլենաւ, եւ ազգային
ժողովոյ աջակողմեան երկօրինակ
այ հասարակաց կարծեաց համակեր
պելու, կամ եթէ ոչ՝ հրաժարելու կը
հարկադրին:

Ինչպիսի բրուսո Վաղարշական սրա
տեղադրին ձաղած ժամանակ Պէրլինի
մէջ Վաղարշի գեղարու թեան պաշ
տան վարող Պէրլինի կամը: Հոնէն
յուրեք ինքնուրույն անձիւն կըլան
պանական բանակցութեանց վրայ զիջ
մը հրատարակեց, որոյ մէջ պայտածա

կան ինքնակցութիւնք ի ձեռն կը
հերքէ իր վրայ գրուած անկարող
ութեան սուղիւր, եւ պատերազ
մին ծող մոն պատճառներն ու պարտ
զաններն երկուան կը հանէ: Կը հաստատ
թէ ինքն Պ. Պրնտարի ծածուկ գիտում
ներն հասկնալով ամեն պէտք եղած
անգեղութիւնները կանխաւ հազար
դամ է Կաղարշի կառավարութեան:
Կարա ամեն օրեակ զգողցած էր իր
բու օրոյ կառավարութեան Սոյանիոյ
վրայ անեղած գիտումները, եւ իր այս
կասկածը իրաւոր տրտաքին գործոյ
պաշտօնի իրաւորող Պ. թիւի յայտ
նած էր: Պ. թիւը կըրա շահացած էր Պ.
Պէրլինի թիւի կողմէր: Եւ իր ան
կեղծութեանը վրայ համարած բայց,
կրտէ Պ. Պէրլինի թիւի իր այն ժամա
նակ զրած մէկ պաշտօնական դաշտ
նի նամակին մէջ, Պ. Պրնտարը սու
րութիւն անի որ իր գիտաւարութիւն
ներն տարողակայէս յայտնէր: Պ. թիւի
հեռուարտը հուանական էր որ Պ.
թիւը ամենց զիտանալու սուտ խօսած
լինէր:

Արդարեւ Պ. թիւը ճշմարտութիւնը
ծածկած էր, գիտութեամբ արդեօք
թէ ինչպէս Պ. Պէրլինի թիւի կեղծակ
րէ: Պ. Պրնտարի ծածուկ գիտումնց ձա
նօթ չլինելով, այս կէտն յարմար չէ:
Այս միայն սայլք է որ էր Պ. թիւը իր
պատուին վրայ կը հաստատէր: Պ. Պէ
րլինի թիւի թէ Հոնէնցոյէրն իրաւան
Սոյանիոյ դաշտն ընտրելու առաջար
կուելուն կառավար ըրաւ հիմ չունէր:
Վերջնայի Սոյանիական գեղարու
պէն նոյն առաջարկութեան վրայ
գաղանակեալ բանակցած էր Պ. Պր
նտարի եւ կիլիսի թիւը արին հետ,
ուստի Երրորդ վիճ ժամանակ հազ
ր Պ. Պէրլինի թիւի փորձէն հրահան
տանալով Պ. Պրնտարի դիմած եւ
պնկէ բացառութիւն ինքնած էր:
Պ. Պրնտարը ալ պատրաստ խօսքերով
ծածկած էր իրաւութիւնը: Այն վայր
կենէն Պ. Պէրլինի թիւի հասկնալով էր
զարմին ծանրութիւնը եւ իր կարծիքը
Կաղարշի տրտաքին գործոյ պայտած
ին հազարգամ: Գեղարուարտ, Նա
րօշտին կառավարութիւնն իր գիտա
զութիւնները նկատարութեան չուան
լով Պ. Պրնտարի խնամախիստ թեան
պատրաստած խօսքերով մէջ, զա
հայտեցաւ կարծարտ:

Պ. Պէրլինի թիւի դատար կը վատար
կի իր հրատարակած գրքով: Սոյնը
ցած պաշտօնական ինքնակցութիւնն
րէն կը հասկնալ, որ այս դիւանա
զէտը կարծուածին պէս անհանձն
ար եւ անպիմ չէ կ'ըլեր, այլ ամեն բան
գիտած հասկնալու էր իր կառավարու
թեան ինքնուրույն էր: Սուտի դարձ
եակ կը հաստատուի թէ Նարթուն Պ.
եւ իր կառավարութիւնն անարդարա
նայի աննախատեսութեամբ կամ մո
նաւանդ կըր տխարութեամբ անհա
ւատար պատերազմի մը մէջ նկատու

լով այնչափ արիւնհեղութեանց ա
ւերմանց եւ աղետից պատճառ եղան:

Թարեղ լրագրողը գահակարայս Նա
րթուն կայսեր վերջին օրերը ըրած
մէկ խօսակցութիւնը կը հրատարակէ
Կաղարշի ներկայ վիճակին վրայ: Յիշ
եակ խօսակցութիւնն կը հասկնալ որ
Նարթուն կարծի ամեն ձեւ կառա
վարութիւն կրնա ինչ բայց կը պըն
դէ թէ իր օրով կառարուած ընդհա
նար քուէարկութեան ձեւը միայն կըր
նայ ժողովական մէկ հասկնալութիւնը
կառարակայէս ազգահովել:

Ասիկց զոտ կրտէ երկը թէ կայս
րութեան յարեալ ղենուարական պաշ
տանակցութիւնը կրնան երկրին ծաւալել
սուսաց գեղարուութեան:

Անգղիական Սթանուարա լրագրին
Լոնդոնէն Կէն Անշտի մակարդով յո
գումարի մը մէջ հետեւեալ տխուր
խորհրդածութիւնը կ'ընէ:

Մէք որ քան զոր մեր մեծա
թեան չուր պահելու հումանականու
թիւնը կը կորսնցնենք, ամեն բան
կարտի ու կը կըրնի, արուեստ, իս
ճառականութիւն եւ քաղաքական ազ
գեցութիւն: Ասանկին լուսերը չեն
կարող դարձնել որ շարքը, պէտք
է որ պիտութիւնն ալ աշխատի: Մեր
կառավարութիւնն անօրուտ եւ երկ
րորդական անօրհնութեանց պատգ
ւա ժամանակ կը դանկ, բայց մեր
ընկերական վիճակը բարեկարգելու
ժամանակ չգտնէր:

Արդեօք արուեստագիտութիւն մը ին
չկին մէջ չընտրութեան ցնդարկու
րն յաւանան սեաներու դատա
պարտուած ենք: Եւ այն առաջատար
ըր կարեկից ձայնով մը ցոյց տա
լորտ Տէրպի՝ Պիլքլէնիտի մէջ ըրած
մարդասիրական աստիճանական
մէջ, այն առաջատարը՝ որ կըրհան
բանայ մեր ստորագրութեանց
մեծ կեղծանքներն մէջ, վերջ մը չպի
տի ունենայ իսկ գառարարութիւ
նը միայն կրնայ մեր գործարք գտը
բարայկանակայէս կրթելով վերածնի
րնչու համար կը բողոքի ցամաք եր
կիրներուն մէջ այս գտան աւելի բա
նիկեաց կը գտնենք: Մեր համար որ
միցու մե ումին տեղ կը քաջակերպի:
Իսկ մեր կառավարութիւնը բնաւ հոյ
չտանկը արուեստագիտութեանց
լու այն ամեն սեղեկութեանց՝ որք
զայն կառարելու թեան հասցնելու հար
կաւոր են:

Գերմանիոյ կառավարութիւնը զազ
ղիցէն սուտ հաղարտութիւնն ու
կիրները պահելով չընտրութեան չը
հանկուն պատճառաւ՝ Եւրոպոյ վա
ճառանցներն արդի նեղութիւն քա
չել սկան, հետեւարտը ամեն կողմէ
զանդատի ձայնը կը բարձրանան
կրտի թէ Անգղիոյ կառավարու
թիւնն աւելարական մտարուտ ապգ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գալով լրագրող ձանքաւ
ճարքը խօսողութեան վրայ է:
Լրագրողս վերաբերեալ նամակ
կամ որ եւ ինչ գրութիւն խօսողը
— հարկին պիտի ուղղուի: Կ. Պ.
թիւ Պրնտարի խան Վատիսի գրաւան
կակը:
Համար ճարքը չվարուած նա
մակ չընդունուիր:

Նուպէ մը վախնալով աղջու գիտա
զութիւնները ներկայացուց Պէրլինի կա
ռավարութեան:

Հեռագիրը կը ծանուցանէր թէ
Կոստանդնուպոլիս կառավարութեան եւ պա
պական արքունեաց մէջ յարաբերու
թիւնները ձկտեալ են:

Այս լուրը կը բացատրէ վերջին
Կոստանդնուպոլիս լրագրող մէջ տեսնուած
անգեղութեամբ:

Հոստի տխուր պահանջը սկսած
է որ խառնիչ եղակապատուց պէս Կաղ
արշի կայսերականութեան ալ ինքն անուա
նէ ուղղակի, եւ ասով Կոստանդնուպո
լիս կը զնչուցի պարտուած թիւնը
լինի կը մատուրէ:

Հոստի Կոստանդնուպոլիս դեպոստի Պ.
ա՛ւրբուր յայտնեց Անթոնի ի կար
դ ինայն թէ այս պահանջու մը Կաղ
արշի արքի օրինաց հակառակ յիտա
տագարմ մ'է դէպ ի միջին դար, որ
բնաւ չկրնար ընդունուիլ Կոստանդնու
պոլիս: Եւ ինչպէս ընտրութեան ինքն Եւ
կառավարութեան ինքնակցութեան հար
կագրեցաւ: Պ. թիւը ինչպէս որ կըր
պատուէր, հրաման զրկեց իր դեպոս
տինն որ կրծանական դաշնակցութիւն
իր բարձր արողութեամբ յարկել
տայ: Եւ այսպէս ի Եւրոպէ կրնէ Հը
նուսի Աթուրն ըրած այս նայ փորձը:

Սերպիոյ սրտանական լրագրողը
Սերպիական երկաթուղեաց վրայ Պ.
Հիլիս հետ կըրաւած պայտանալ բա
թիւնը կը հրատարակէ, Պայտանակն
մէկն այս է որ Պ. Հիլիս՝ Սերպիոյ կա
ռավարութեան հետ ընկերութեան մը
պիտի չլինէ երկաթուղեանքը, որք պե
տութեան երկաթուղեի պիտի կայուն
կառավարութիւնը խորքանալը
հաղարուէ թիւն համար 60000 իրանք
նպատու պիտի տայ եւ գրաւեալ չեն
քերտն ու տեղեկութեան ձայնը ալ պի
տի վճարէ: Իսկ Կոստանուպոլիս Պ.
Հիլիս պիտի հոգայ՝ մինչեւ 166000 իր
անք իր քաղաքի կը հաղարուէ թիւն
համար: Ամեն արքի 60-644 իրանք
պիտի ընդունի մէկ հաղարուէ թիւն
համար ի հաշիւ ծախսաց, եւ Տեղա
եալ պահանջէն վրայ ալ հարկ ըն
չաւ եւ գիտազար պիտի արտի իրան
Երկաթուղեանքը երկը արտաւան
մէջ պիտի աւարտին եւ Սերպիոյ ու
Սերպիոյ պիտի գիտնալ պիտի կրնէ
կառավարութիւնը չըրաջառարել ըն
կերութեան հանկի բաժնիները:

Պայտանալ իր կողմերը պարտանալ
րին վաւերացանէն ետեւ չըր ամիս
պայտանալ ունին Բ. Գրան հետ
բանակցելու եւ երկու երկրաց երկա
թուղեանքներն կըլան կ'ըր արդու
համար:

Մէկ միլիոն փրանք երաշխաւորու
թիւն պիտի արտի կանխաւ:

